

Фонд
Демократичні ініціативи
імені Ілька Кучеріва

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

УКРАЇНА ЄДИНА:

національна належність, ідентичність,
мова та державні атрибути

70% опитаних не хотіли б виїжджати до іншої країни на постійне місце проживання в разі відкриття кордонів (21 % до цього готовий)

Методологія

Всеукраїнське опитування проведено **Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва** спільно з соціологічною службою **Центру Разумкова** у період з **29 листопада по 14 грудня 2024 року**.

Методом *face-to-face* було опитано **1518 респондентів** віком від 18 років, які проживають у **Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій областях та місті Києві**.

У **Запорізькій, Донецькій, Харківській, Херсонській областях** – лише на тих територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії.

Опитування проводилося за стратифікованою багатоступеневою вибіркою із застосуванням випадкового відбору на перших етапах формування вибірки та квотного методу відбору респондентів на заключному етапі, коли здійснювався відбір респондентів за статеві-віковими квотами. Структура вибіркової сукупності відтворює демографічну структуру дорослого населення територій, на яких проводилося опитування, станом на початок 2022 року, за віком, статтю, типом поселення.

Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,6%.

Разом з тим, додаткові систематичні відхилення вибірки можуть бути зумовлені наслідками російської агресії, зокрема, вимушеною евакуацією мільйонів громадян.

Склад макрорегіонів:

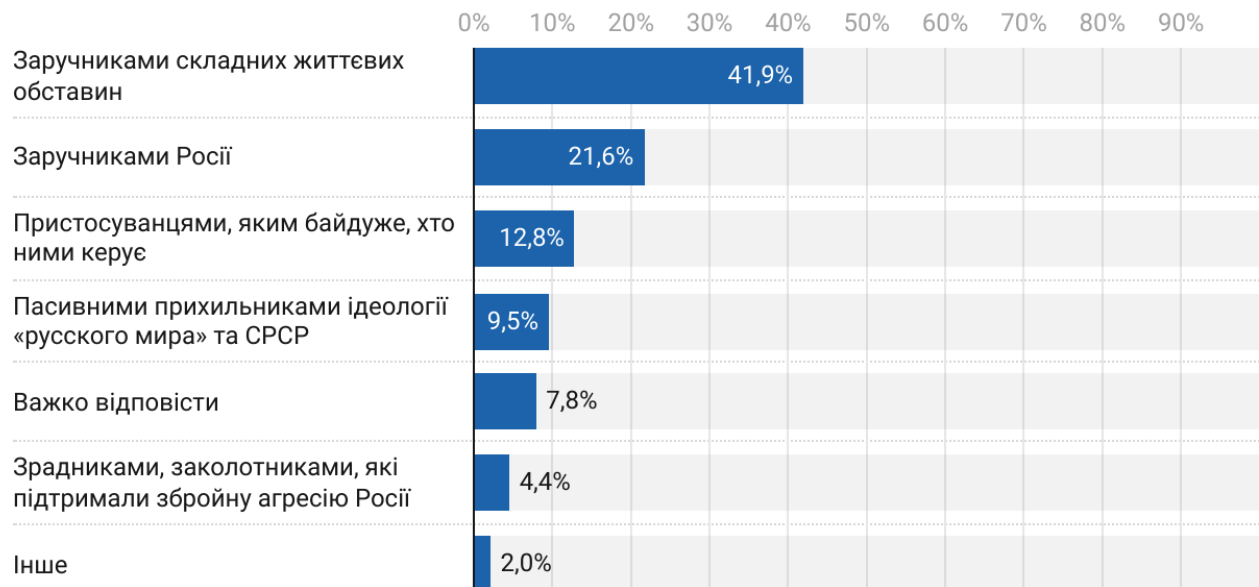
- **Захід** – Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області;
- **Центр** – Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області, а також місто Київ;
- **Південь** – Миколаївська, Херсонська та Одеська області;
- **Схід** – Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Харківська області.

Сприйняття населенням України осіб, які залишилися проживати на тимчасово окупованих територіях

Із запропонованих варіантів, що використовуються в публічному дискурсі для опису людей, які залишилися на тимчасово окупованих територіях (ТОТ), 42% респондентів обрали варіант, що характеризує людей з ТОТ як заручників складних життєвих обставин. З-поміж інших характеристик людей з ТОТ 22% опитаних зазначили, що такі люди є заручниками Росії. Негативні характеристики для опису людей з ТОТ загалом обрало 27% респондентів. Із них 13% вважає таких людей пристосуванцями, 9,5% – пасивними прихильниками «руського мира» та СРСР, а 4% – зрадниками, які підтримали збройну агресію Росії.

Q: Ким, на Вашу думку, є більшість людей, які залишилися на тимчасово окупованих територіях?

Респонденти могли обрати один варіант відповіді

Опитування проведене Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова у період з 29 листопада по 14 грудня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 1518 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,6%.

Джерело: DIF • Створено за допомогою Datawrapper

Респонденти, які до повномасштабного вторгнення проживали у південних областях розглядали людей, які залишилися на ТОТ, переважно як заручників життєвих обставин (57,5%) чи заручників Росії (30%). Так само респонденти, які до початку повномасштабного вторгнення проживали у східних та центральних областях, розглядали людей, що залишилися на ТОТ, як заручників життєвих обставин (51% і 41%) чи заручників Росії (13,5% і 26%). Дещо відмінні відповіді давали респонденти, які до повномасштабного вторгнення проживали у західних областях. Серед запропонованих варіантів відповідей найчастіше ці респонденти обирали характеристику людей, які залишилися на ТОТ, як заручників життєвих обставин (30%) або пристосуванців (21%).

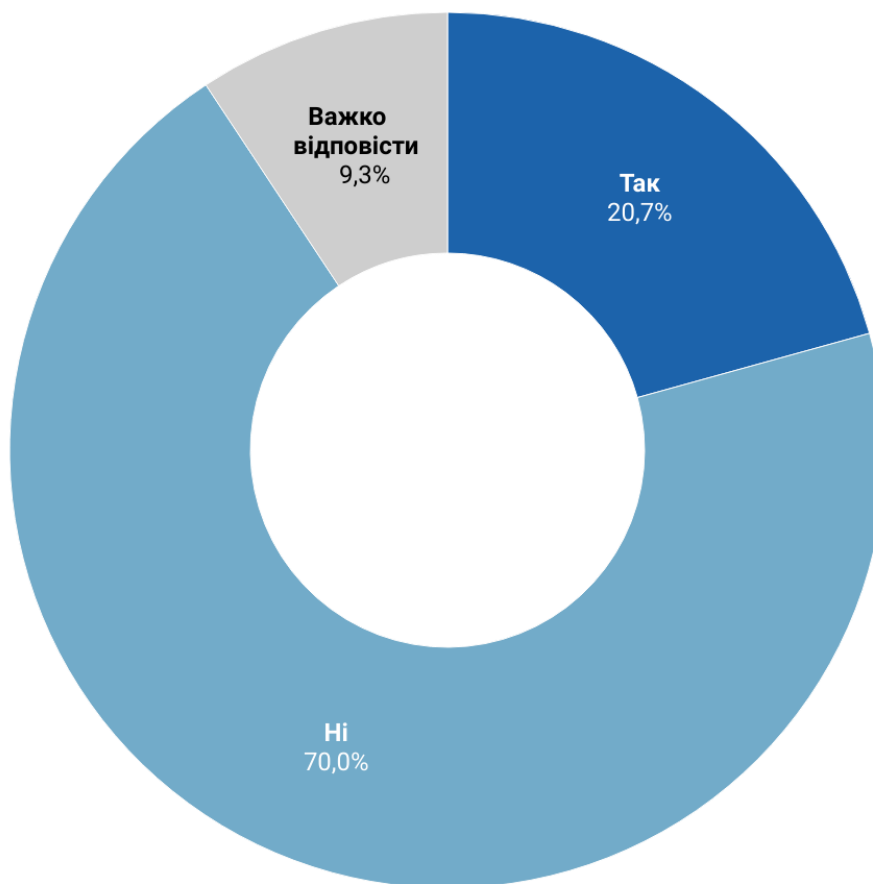
Респонденти, які мають близьких, що воювали та респонденти, які не мають таких близьких, схожим чином відповідали на запитання щодо оцінки людей, які залишилися на ТОТ. Так обидві групи респондентів найчастіше обирали варіанти відповідей, які характеризують людей з ТОТ як заручників життєвих обставин (40% і 47%) чи заручників Росії (23% і 18%). Так само респонденти, які мають близьких на ТОТ, та респонденти, які не мають таких близьких, мали схожі оцінки людей, які залишилися на ТОТ, і найчастіше розглядали їх як заручників життєвих обставин (47% і 40%) або заручників Росії (19% і 22%).

Відкриття кордонів України та вибір громадян

У разі відкриття кордону для всіх категорій населення 70% опитаних повідомили, що не хотіли б виїжджати до іншої країни на постійне місце проживання. Виїхати за таких умов хотів би 21% респондентів. Не змогли визначитися з відповіддю 9% опитаних.

Q: У разі відкриття кордону для всіх категорій населення, чи хотіли б Ви виїхати в іншу країну для постійного проживання?

Респонденти могли обрати один варіант відповіді

Опитування проведене Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова у період з 29 листопада по 14 грудня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 1518 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,6%.

Джерело: DIF • Створено за допомогою Datawrapper

Серед респондентів частка чоловіків, які хотіли б виїхати до іншої країни на постійне місце проживання, якщо кордони будуть відкриті для всіх категорій населення, становить 25%, а жінок – 17%.

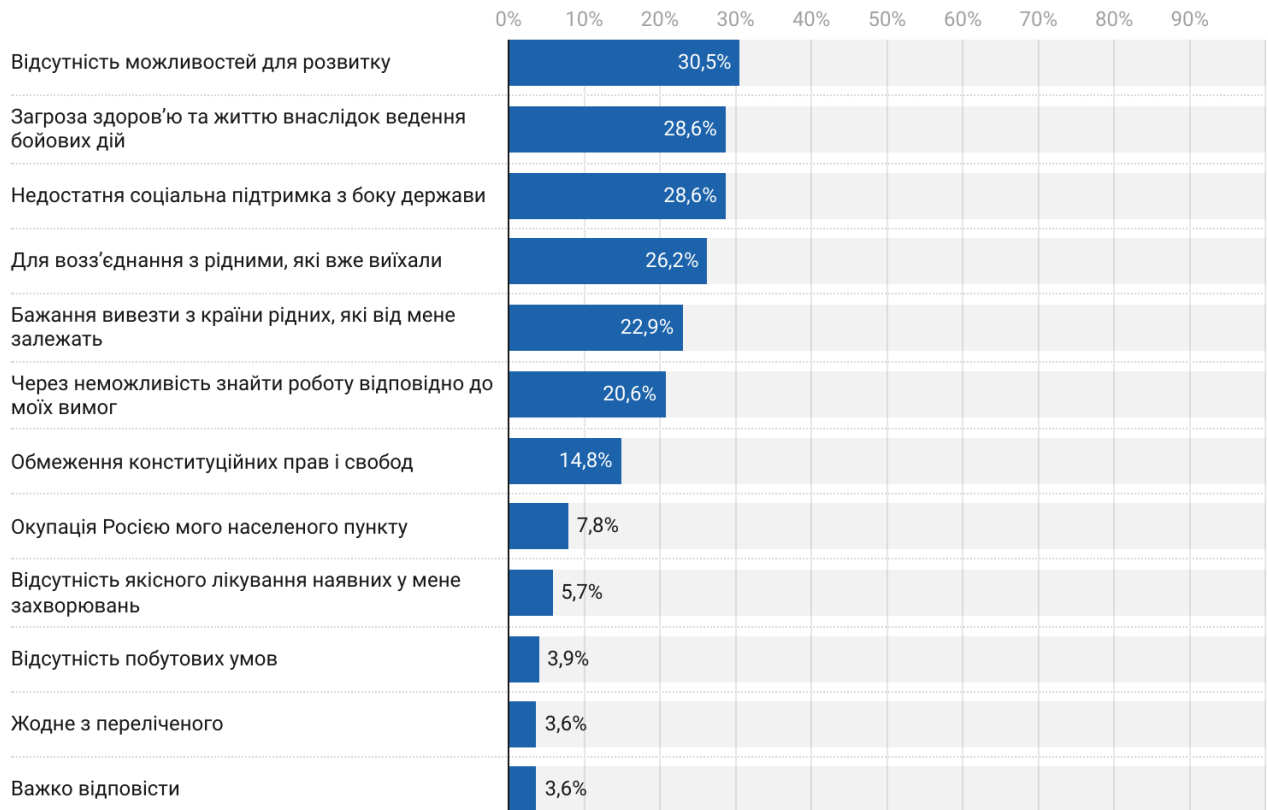
Про бажання виїхати за кордон для постійного проживання у разі відкриття кордонів, найчастіше повідомляли респонденти віком від 18 до 29 років (33%). Чим старша вікова група, до якої належить респондент, тим менша частка респондентів, які бажали би виїхати за кордон на постійне місце проживання. Серед респондентів віком від 30 до 39 виїхати за кордон бажало б 27%, серед респондентів 40-49 років – 23%, 50-59 років – 16%, а серед респондентів, яким за 60 років – 9%.

26,5% респондентів, які до повномасштабного вторгнення проживали у східних областях, погодилися, що хотіли б виїхати за кордон на постійне місце проживання, якби кордон був відкритий для всіх категорій населення. Серед респондентів, які до повномасштабного вторгнення проживали у західних областях, про бажання виїхати за кордон для постійного проживання заявило 23%. Серед тих, хто проживав у центральних областях, хотіли б виїхати за кордон 19%, а у південних областях – 12%.

Для тих респондентів, які хотіли б виїхати за кордон на постійне місце проживання у разі відкриття кордону для всіх категорій населення, основними мотиваціями для виїзду за кордон є відсутність можливостей для розвитку (30,5%), загроза життю внаслідок ведення бойових дій (29%), недостатня соціальна підтримка з боку держави (29%), бажання возз'єднатися з рідними (26%), бажання вивезти рідних, що залежать від респондента (23%), і неможливість знайти роботу відповідно до вимог респондента (21%).

Q: Чому б Ви хотіли виїхати? Оберіть всі варіанти, які відповідають Вашим поглядам:

Серед респондентів, які хотіли б виїхати в іншу країну для постійного проживання у разі відкриття кордону для всіх категорій населення (n=311). Респонденти могли обрати декілька варіантів відповіді

Опитування проведене Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова у період з 29 листопада по 14 грудня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 1518 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,6%.

Джерело: DIF • Створено за допомогою Datawrapper

91% опитаних громадян України «дуже пишаються» або «скоріше пишаються» своїм українським громадянством

Методологія

Результати соціологічного опитування, що проводилося **соціологічною службою Центру Разумкова з 6 по 12 червня 2024 року** в рамках Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Ract в Україні. Зміст опитування є винятковою відповідальністю Ract та його партнерів і не обов'язково відображає погляди Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) або уряду США.

Опитування методом *face-to-face* проводилося у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій областях та місті Києві (у Запорізькій, Харківській, Херсонській областях – лише на тих територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії).

Опитування проводилося за стратифікованою багатоступеневою вибіркою із застосуванням випадкового відбору на перших етапах формування вибірки та квотного методу відбору респондентів на заключному етапі (коли здійснювався відбір респондентів за статеві-віковими квотами). Структура вибіркової сукупності відтворює демографічну структуру дорослого населення територій, на яких проводилося опитування, станом на початок 2022 року (за віком, статтю, типом поселення).

Опитано **2016 респондентів** віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. Разом з тим, додаткові систематичні відхилення вибірки можуть бути зумовлені наслідками російської агресії, зокрема, вимушеною евакуацією мільйонів громадян.

Кількість громадян, які пишаються українським громадянством, державними символами України та атрибутами незалежної держави

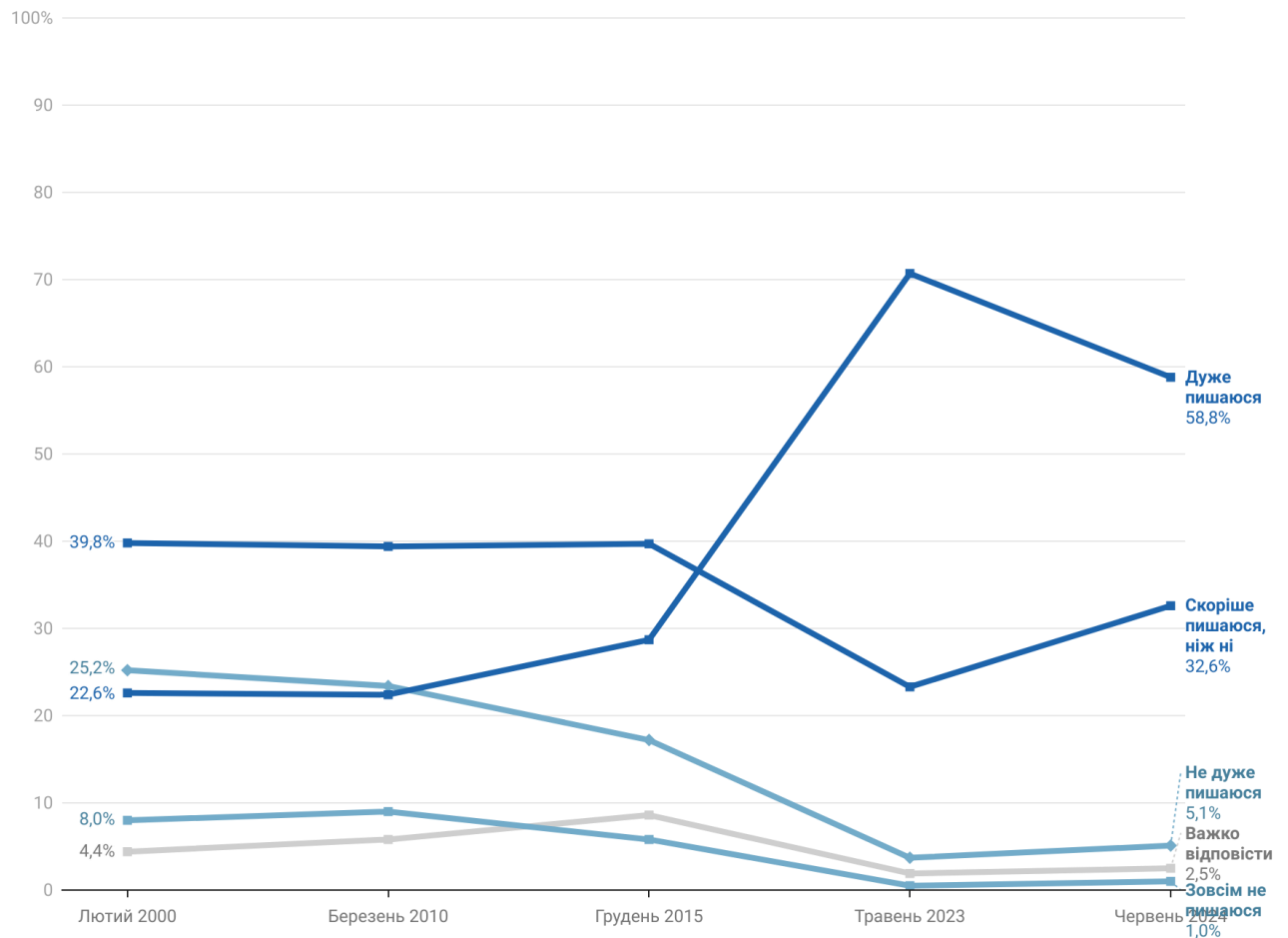
Відповідаючи на запитання «Наскільки Ви пишаєтесь тим, що Ви громадянин України?», у червні 2024 р. **91% опитаних громадян України** відповіли, що «дуже пишаються» або «скоріше пишаються» своїм українським громадянством. У 2015 р. таких було 68%, у 2010 р. – 62%, у 2000 р. – 62%. Порівняно з 2000 р. частка тих, хто пишається українським громадянством, зросла у Західному регіоні з 76% до 95%, у Центральному регіоні – з 63% до 93%, у Південному регіоні – з 55% до 92%, у Східному регіоні – з 67% до 83%¹.

¹ Віднесення респондентів до регіону відбувалося на основі місця їх проживання до початку повномасштабної війни (до лютого 2022р.). Області розподіляються за регіонами таким чином: Захід: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області; Центр: Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області та місто Київ; Південь: Миколаївська, Одеська, Херсонська області; Схід: Дніпропетровська, Запорізька, Харківська, Донецька та Луганська області.

Оскільки з 2014р. у Криму, а у 2022-2023 рр. у Донецькій та Луганській областях у зв'язку з тимчасовою окупацією частини території та бойовими діями опитування не проводилося, для порівнюваності результатів за макрорегіонами дані по Південному регіону за попередні роки також подані без врахування даних по Криму, а по Східному регіону – без врахування даних, отриманих у Донецькій та Луганській областях. Результати на загальнонаціональному рівні наводяться за тією територіальною вибіркою, яка використовувалася на час проведення опитування (тобто до 2014р. це вся територія України, після 2014р. – територія, підконтрольна Уряду України, на якій не ведуться бойові дії).

Q: Наскільки Ви пишаєтесь тим, що Ви громадянин України?

Серед респондентів, які мають українське громадянство

Опитування проведене соціологічною службою Центру Разумкова у період з 6 по 12 червня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 2016 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Джерело: Razumkov Centre • Створено за допомогою Datawrapper

Частка тих, хто пишається державними символами України, зросла порівняно з 2011 р.: Прапором України (з 26% у 2011 р. до 64% у 2024 р.), Гербом України (з 25% до 63,5%), її Гімном (з 22,5% до 61%). Також з 32% до 65% зросла частка тих, хто пишається державною мовою України, з 19% до 51% - частка тих, хто пишається її грошовою одиницею (гривнею). Разом з тим, ці показники дещо нижчі за аналогічні показники 2023 р.

Пишаються Прапором України від 73% на Заході країни до 54% на Півдні, Гербом України – від 72% на Заході країни до 49% на Півдні, Гімном – від 70% на Заході країни до 51% на Сході, державною мовою України – від 76% на Заході країни до 50% на Півдні, її грошовою одиницею – від 58% на Заході країни до 30% на Півдні.

Q: Як Ви ставитеся до наведених атрибутів незалежної Української держави?

■ Пишаюся цим
 ■ Ставлюся позитивно
 ■ Ставлюся негативно
 ■ Ставлюся негативно і хотів би змінити
 ■ Ваго відповіді

Прапор України (синьо-жовтий)

Герб України (Тризуб)

Гімн України («Ще не вмерла України і слава, і воля»)

Українська гривня (грошова одиниця)

Державна мова (українська)

Опитування проведене соціологічною службою Центру Разумкова у період з 6 по 12 червня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 2016 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%

Source: Razumkov Centre • Created with Datawrapper

Представники молодших вікових груп частіше, ніж представники старших вікових груп, пишаються державними символами України та атрибутами незалежної держави. Так, пишаються Прапором України 69% респондентів віком молодше 30 років і 61% тих, кому 60 і більше років, Гербом України – відповідно 68% і 58,5%, Гімном – відповідно 65% і 59%, державною мовою України – відповідно 68% і 62%, її грошовою одиницею – відповідно 55% і 49%.

Кількість громадян, які вільно володіють українською мовою

69,5% респондентів, оцінюючи свій рівень володіння українською мовою, відповіли, що вільно нею володіють, 27% - що їх рівня володіння українською мовою достатньо для спілкування на побутовому рівні, проте їм важко говорити нею на спеціальні теми, 2% - що погано розуміють українську мову, для них є проблемою спілкуватися нею, 0,5% - що взагалі не розуміють українську мову.

Якщо у Західному регіоні вільно володіють українською мовою 95% опитаних, то у Центральному – 65%, у Південному – 60%, у Східному – 50%. У Центральному, Південному та Східному регіонах відносно великою є частка тих, хто відповідає, що їх рівня володіння українською мовою достатньо для спілкування на побутовому рівні, проте їм важко говорити нею на спеціальні теми (відповідно 33,5%, 35% і 39,5%), у Західному регіоні таких лише 4%. Ті, хто погано розуміє українську мову, становлять 7% у Східному регіоні, 4% у Південному, 0,7% – у Центральному, і 0,0% – у Західному. Взагалі не розуміють українську мову – відповідно 2%, 0,4%, 0,1% і 0,0%.

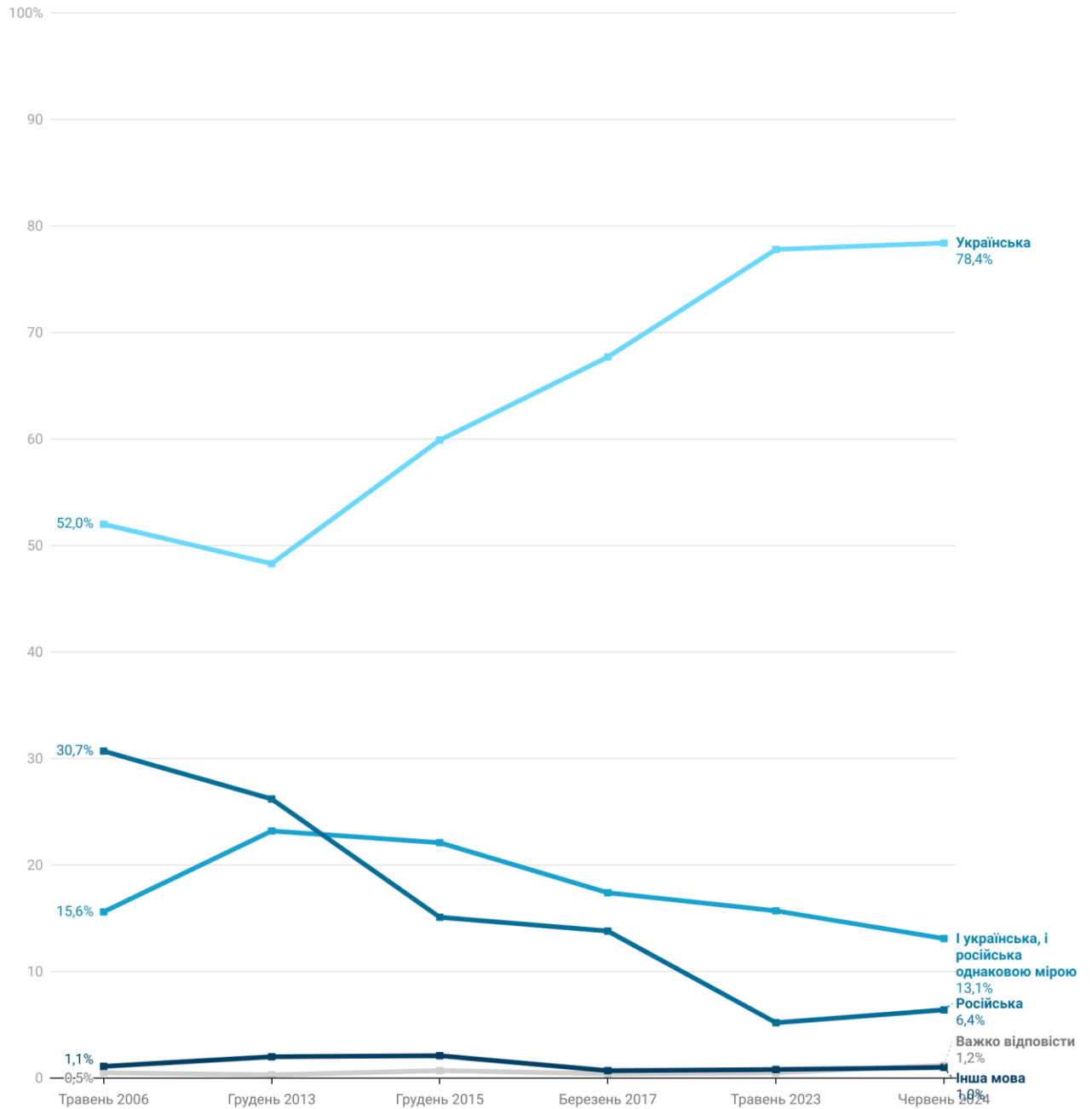
Частка тих, хто вільно володіє українською мовою, тим вища, чим молодші респонденти (від 65% серед тих, кому 60 і більше років, до 76% серед молоді віком менше 30 років).

Рідна мова, мова спілкування

Українську мову рідною назвали 78% опитаних, у 2017р. таких було 68%, у 2015р. - 60%, у 2006р. - 52%. Відповіли, що і українська, і російська однаковою мірою є для них рідними, 13% опитаних (у 2006р. таку відповідь дали 16% респондентів у 2015 р. - 22%). Частка тих, хто назвав рідною російською мову, становить 6%, у 2006 р. таких було 31%, у 2015 р. - 15%.

Частка тих, хто назвав рідною українську мову, порівняно з 2006 роком зросла у Західному регіоні з 90% до 98%, у Центральному – з 72% до 87%, у Південному – з 41% до 57%, у Східному – з 32% до 48%. Вважають рідною і українську, і російську однаковою мірою у цих регіонах відповідно 1%, 9%, 21% і 32,5%. Російську – відповідно 0,2%, 3%, 17% і 17%.

Q: Яка мова для Вас є рідною?

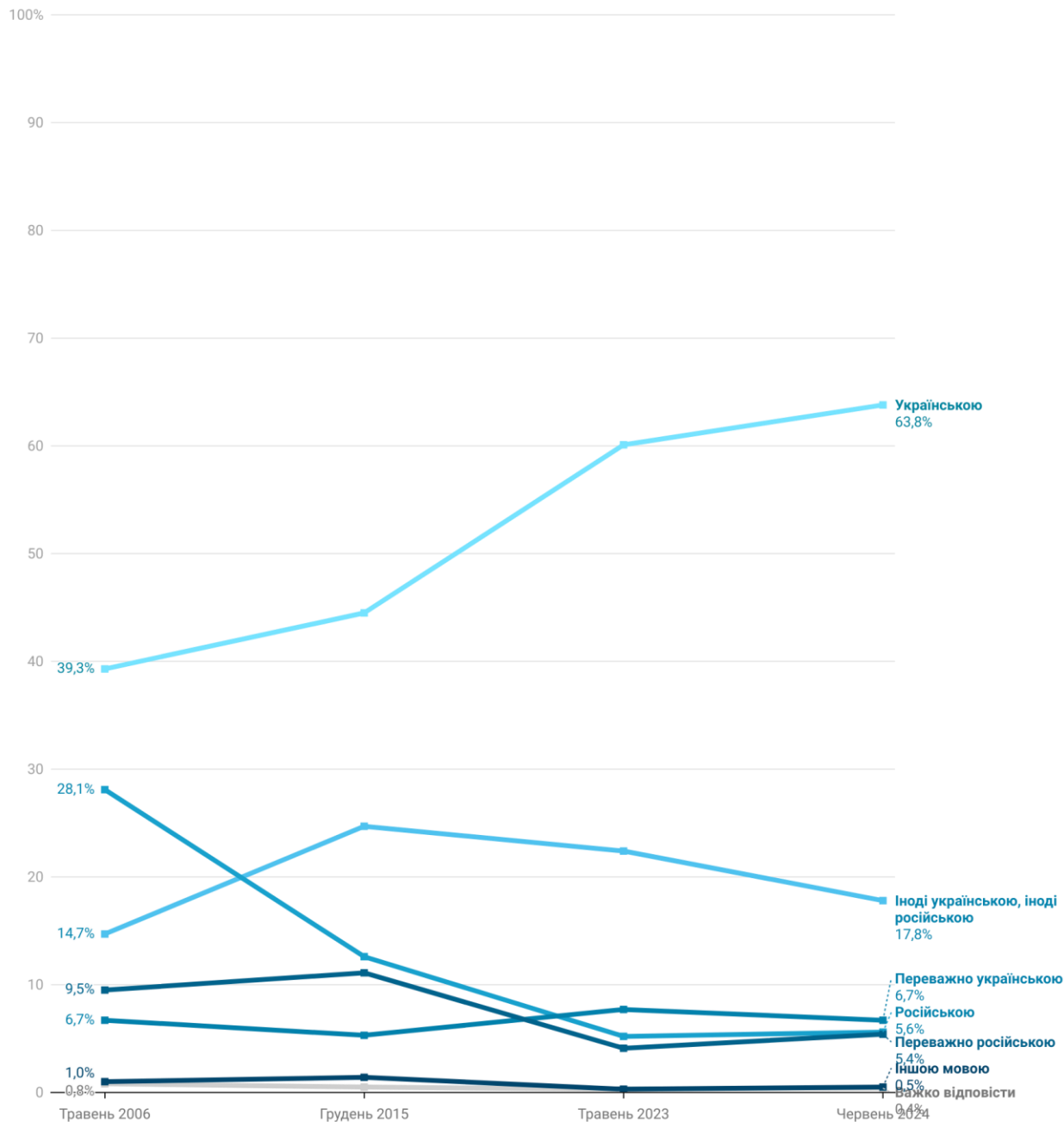

Опитування проведене соціологічною службою Центру Разумкова у період з 6 по 12 червня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 2016 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Джерело: Razumkov Centre · Створено за допомогою Datawrapper

Розмовляють вдома лише або переважно українською 70,5% опитаних, у 2015 р. таких було 50%, у 2006 р. – 46%. Розмовляють вдома лише або переважно російською 11% опитаних, у 2015 р. таких було 24%, у 2006 р. – 38%. Розмовляють приблизно однаковою мірою українською і російською 18% (у 2015 р. – 25%, у 2006 р. – 15%).

Q: Якою мовою Ви в основному розмовляєте вдома?

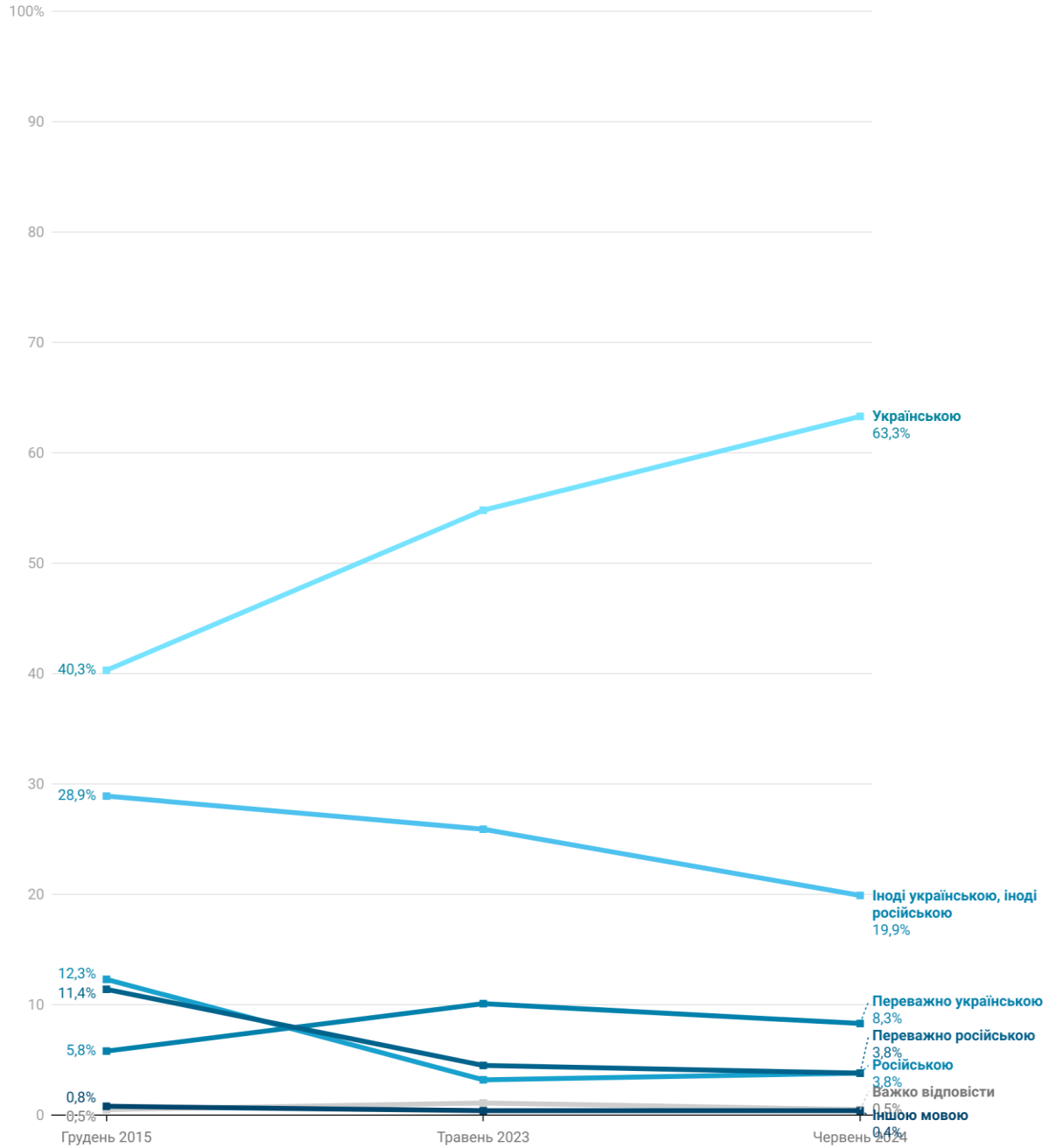

Опитування проведене соціологічною службою Центру Разумкова у період з 6 по 12 червня 2024 року на території, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 2016 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.
 Джерело: Razumkov Centre · Створено за допомогою Datawrapper

Частка тих, хто розмовляє вдома лише або переважно українською, порівняно з 2006 роком зросла у Західному регіоні з 89% до 98%, у Центральному – з 62% до 79%, у Південному – з 32% до 40%, у Східному – з 26% до 34%. Частка тих, хто відповів, що розмовляє вдома іноді українською, іноді російською, порівняно з 2006 роком знизилася у Західному регіоні з 4% до 1%, у Центральному статистично значуще не змінилася (відповідно 16% і 15%), у Південному зросла з 21% до 33%, у Східному зросла з 25% до 38%. Частка тих, хто розмовляє вдома лише або переважно російською, порівняно з 2006 роком знизилася у Західному регіоні з 3,5% до 0,2%, у Центральному – з 21% до 6%, у Південному – з 44% до 24%, у Східному – з 47,5% до 28%.

Спілкуються за межами дому (наприклад, на роботі, навчанні) лише або переважно українською 72% опитаних, у 2023 р. таких було 65%, у 2015р. - 46%. Лише або переважно російською - 8% опитаних, у 2023 р. - також 8%, у 2015р. таких було 24%. Розмовляють поза домом рівною мірою українською і російською 20% (у 2023 р. - 26%, у 2015 р. - 29%).

Q: Якою мовою Ви спілкуєтесь за межами Вашого дому, сім'ї?

Опитування проведене соціологічною службою Центру Разумкова у період з 6 по 12 червня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 2016 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Джерело: Razumkov Centre • Створено за допомогою Datawrapper

Частка тих, хто спілкується поза межами дому лише або переважно українською, порівняно з 2015 роком зросла у Західному регіоні з 92% до 98,5%, у Центральному – з 57% до 80%, у Південному – з 16% до 42%, у Східному – з 24% до 36%.

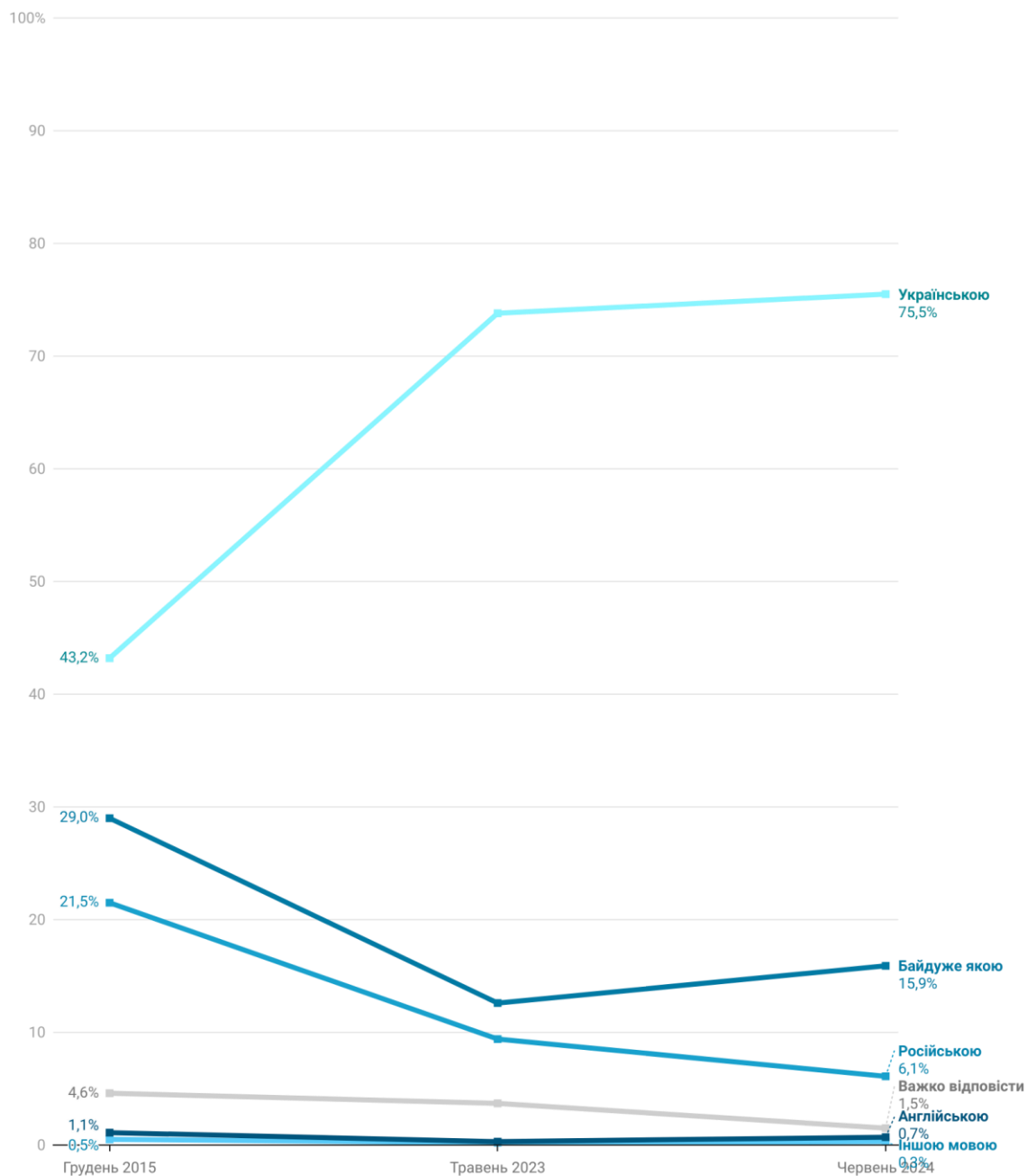
Частка тих, хто відповів, що розмовляє поза межами дому іноді українською, іноді російською, порівняно з 2015 роком знизилася у Західному регіоні з 5% до 1%, у Центральному - з 33% і 17%, у Південному - з 41% до 36%, у Східному зросла з 33,5% до 41%.

Частка тих, хто розмовляє поза межами дому лише або переважно російською, порівняно з 2015 роком статистично значуще не змінилася у Західному регіоні (відповідно 1% і 0,2%), у Центральному регіоні знизилася – з 9% до 2,5%, у Південному – з 39% до 18%, у Східному – з 42% до 22%.

Якою мовою більш престижно розмовляти?

75,5% респондентів, відповідаючи на запитання, якою мовою більш престижно розмовляти серед їхніх друзів і колег по роботі чи навчанню, назвали українську мову, 6% - російську, 16% відповіли – «байдуже якою». У 2015р. ці показники становили відповідно 43%, 21,5% і 29%.

Q: Якою мовою більш престижно розмовляти серед Ваших друзів і колег по роботі чи навчанню?

Опитування проведене соціологічною службою Центру Разумкова у період з 6 по 12 червня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом face-to-face опитано 2016 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.
Джерело: Razumkov Centre • Створено за допомогою Datawrapper

Частка тих, хто відповідаючи на це запитання, назвав українську мову, порівняно з 2015 роком зросла у Західному регіоні з 88% до 98%, у Центральному – з 51% до 82%, у Південному – з 16% до 49%, у Східному – з 21% до 48%.

Частка тих, хто назвав російську мову, порівняно з 2015 роком знизилася у Західному регіоні з 2% до 0,2%, у Центральному – з 11,5% до 3%, у Південному – з 29% до 18%, у Східному – з 34% до 15%.

Частка тих, хто відповів «байдуже якою», порівняно з 2015 роком знизилася у Західному регіоні з 6,5% до 1%, у Центральному – з 32% до 14%, у Південному – з 47% до 30%, у Східному – з 38% до 33%.

Після 2022 року в середньому 80% українців ідентифікують себе як громадяни України

Методологія

Упродовж 20 вересня – 3 жовтня 2024 року Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) провів власне всеукраїнське опитування громадської думки «Омнібус». Методом телефонних інтерв'ю (computer-assisted telephone interviews, CATI) на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів (з випадковою генерацією телефонних номерів та подальшим статистичним зважуванням) у всіх регіонах України (підконтрольна Уряду України територія) було опитано 2004 респонденти.

Опитування проводилося з дорослими (у віці 18 років і старше) громадянами України, які на момент опитування проживали на території України, яка контролювалася Урядом України. До вибірки не включалися жителі територій, які тимчасово не контролюються владою України (водночас частина респондентів – це ВПО, які переїхали з окупованих територій), а також опитування не проводилося з громадянами, які виїхали за кордон після 24 лютого 2022 року.

Формально за звичайних обставин статистична похибка такої вибірки (з імовірністю 0,95 і з врахуванням дизайн-ефекту 1,3) не перевищувала 2,9% для показників, близьких до 50%, 2,5% для показників, близьких до 25%, 1,7% - для показників, близьких до 10%, 1,3% - для показників, близьких до 5%.

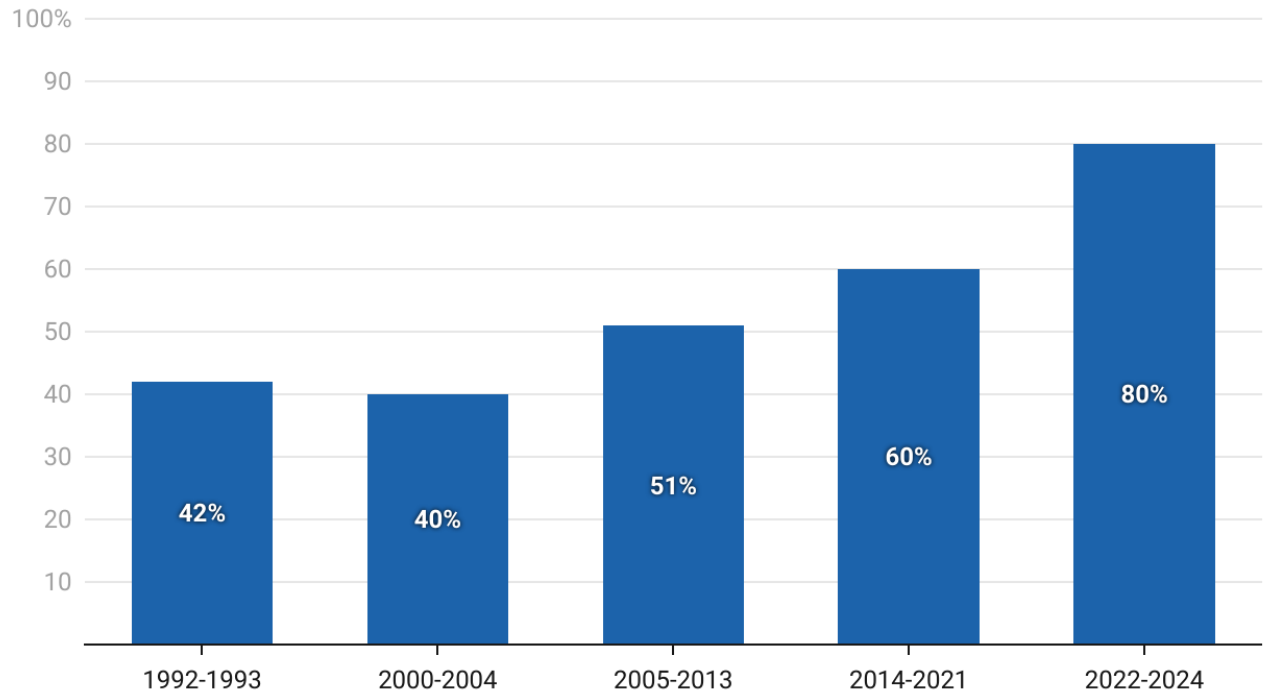
За умов війни, крім зазначеної формальної похибки, додається певне систематичне відхилення. Фактори, що можуть впливати на якість результатів в умовах «воєнного часу», наводилися раніше КМІС. Загалом, ми вважаємо, що отримані результати все одно зберігають високу репрезентативність та дозволяють досить надійно аналізувати суспільні настрої населення.

Національно-територіальна ідентифікація українців

З 1990-х років в Україні проведено чимало дотичних кількісних і якісних досліджень, проте ми пропонуємо спочатку нагадати результати відповідей українців на запитання «Ким Ви вважаєте себе в першу чергу?» з опціями, які варіюють від «мешканцем села, району чи міста» до «громадянином світу». Це запитання з початку 1990-х років ставить Інститут соціології НАН України (дані за 2022-2024 роки були зібрані КМІС). Як можна бачити, за останні понад 30 років можна говорити про зростання самоусвідомлення як частини української нації – якщо на початку 2000-х років лише 40% у першу чергу ідентифікували себе як громадяни України (а значна частина населення мали більш локальну ідентичність – як-от мешканець свого населеного пункту чи регіону), то далі в період до 2014 року середній показник становив 51%, у період до 2022 року – 60%. Наразі, після 2022 року у середньому 80% українців ідентифікують себе як громадяни України.

Q: Ким Ви себе перш за все вважаєте?

Частка респондентів, які обрали варіант «Громадянином України»

Опитування проведене Київським міжнародним інститутом соціології (KMIS) у період з 20 вересня по 3 жовтня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом CATI опитано 2004 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,9% для показників, близьких до 50%; 2,5% для показників, близьких до 25%; 1,7% - для показників, близьких до 10%; 1,3% - для показників, близьких до 5%.

Джерело: KMIS • Створено за допомогою Datawrapper

При цьому важливо, що у всіх регіонах – від Заходу до Сходу – абсолютна більшість ідентифікують себе у першу чергу як громадяни України. Так, за даними опитувань KMIS у 2022-2024 роках, у середньому 80% мешканців Заходу, 82% мешканців Центру, 80% мешканців Півдня і 77% мешканців Сходу вважають себе в першу чергу громадянами України. Те саме стосується й інших категорій населення: зокрема, незалежно від етнічного походження чи мови абсолютна більшість вважають себе громадянами України. Зокрема, у період 2022-2024 років у середньому 81% українськомовних і 75% російськомовних респондентів ідентифікували себе в першу чергу як громадяни України.

У контексті результатів далі також варто додати, що, крім високої громадянської ідентифікації, є чітке усвідомлення Росії як ворога (що сприяє кращій делімітації України як своєї Батьківщини): **96% на Заході, 93% у Центрі, 90% на Півдні, 88% на Сході, 96% українськомовних українців і 80% російськомовних українців погано ставляться до Росії.**

Кого українці вважають належними до української нації

Проте іншим важливим питанням є, кого самі українці зараховують до української нації. У контексті геополітичного вибору на користь Західного ліберально-демократичного світу, а також на тлі повномасштабної війни українці мають рухатися до інклюзивного визначення української нації. Війна особливо має доводити, що любов до Батьківщини та суб'єктивна ідентифікація з Україною та її долею є основними вимогами до тих, хто хоче бачити себе частиною української нації (незалежно при цьому від етнічного походження, мови спілкування, релігії тощо). Проте деякі люди (особливо ті, хто активний у соціальних медіа) намагаються просувати більш вузьке або конфліктне визначення, хто є членом української нації.

Враховуючи чутливість питання, у нашому опитуванні ми спробували експериментально підійти до оцінки тонкощів сприйняття (не)належності до української нації. Ми реалізували експеримент з факторіальним дизайном (інше визначення – метод з віньєтками). Ми зачитували респондентам опис людини і далі ставили запитання «Існують різні думки, кого слід вважати належним до української нації, а кого – ні. Зараз я зачитаю Вам опис людини, а Ви скажіть, така людина, на Вашу думку, безумовно належить, скоріше належить, 50 на 50 / важко сказати напевно, скоріше не належить чи безумовно не належить до української нації?». Для кожного респондента опис людини, про яку ми запитували, завжди включав «Ця людина є громадянином України, вважає Україну своєю Батьківщиною, засуджує російську агресію». Водночас далі для кожного респондента додався (сформований повністю випадковим чином) опис регіону проживання людини (або Захід, або Схід України), етнічне походження (або українець, або росіянин) і мова спілкування вдома (або українська, або російська). Наприклад, «Ця людина є громадянином України, вважає Україну своєю Батьківщиною, засуджує російську агресію. При цьому ця людина переважно спілкується російською мовою, є за етнічним походженням українцем, проживає на Сході України.».

Отже, у кожному описі ми завжди вказуємо на найбільш очевидні і важливі критерії належності до української нації – ця людина любить Україну, вважає своєю Батьківщиною і при цьому засуджує російську агресію. У разі інклюзивного бачення української нації інші додаткові характеристики не мають впливати і, наприклад, і для «людини із Заходу», і для «людини із Сходу» має бути приблизно однакова частка тих, хто зараховує їх до української нації. Нижче ж будуть наведені результати опитування, як додаткова інформація про регіон проживання, етнічне походження і мову, що впливає на сприйняття належності до нації.

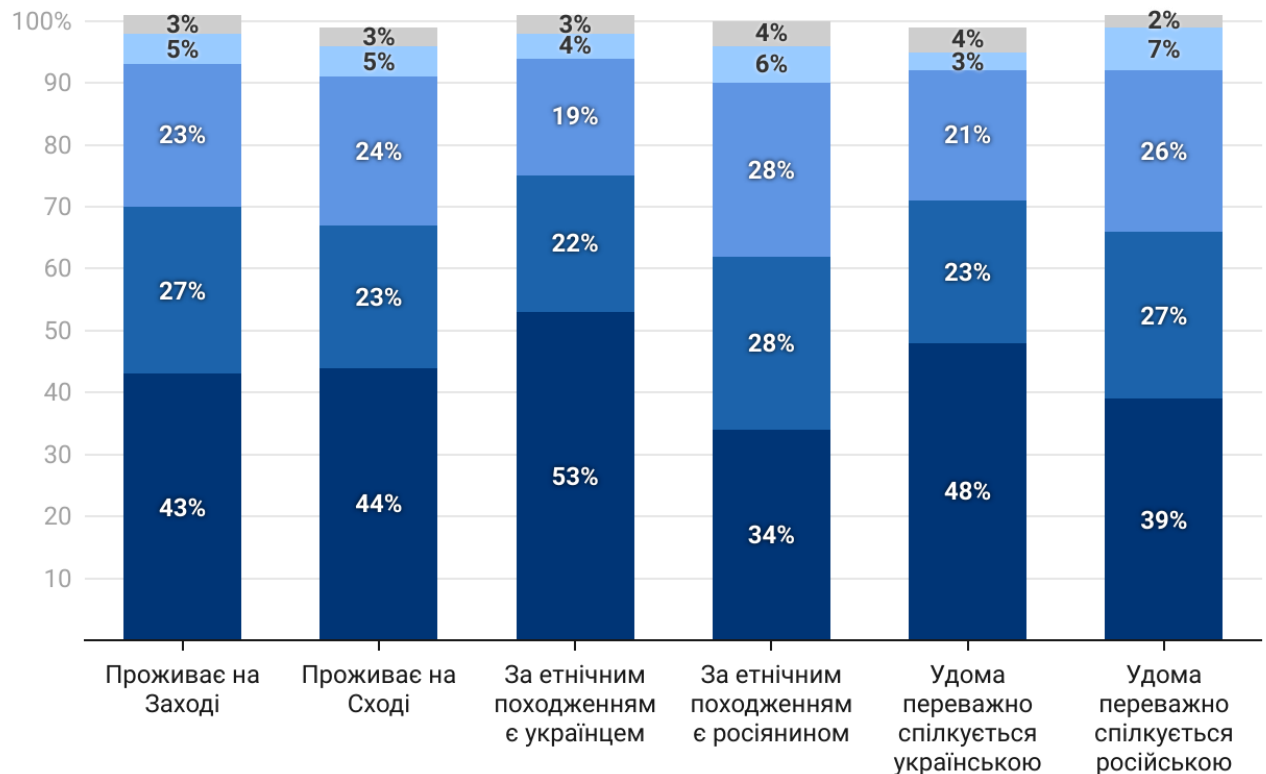
Ми хочемо окремо підкреслити, що отримані результати є насамперед запрошенням українських та світових експертів та лідерів думок до дискусії та подальших більш глибоких досліджень. Наведені нижче результати ілюструють вплив окремих факторів, але не можуть вважатися вичерпним переліком критеріїв визначення належності до української нації. Крім цього, додаткові методи аналізу необхідні для більш глибокої обробки результатів (і ми наразі у відповідному процесі).

На графіку нижче показано різницю у сприйнятті, наприклад, мешканців Заходу і Сходу (за умови «рівності» інших описів – мови та етнічного походження – оскільки описи мешканців Заходу і Сходу в однаковій мірі включали українське / російське етнічне походження та спілкувалися вдома українською / російською мовою).

Насамперед треба зазначити, що лише незначна кількість респондентів (не більше 7%) вважає, що людина з таким описом скоріше або безумовно не є членом української нації. Тобто **ні регіон, ні етнічне походження, ні мова спілкування вдома не стають для українців підставою для «виключення» з української нації, якщо ця людина любить Україну та засуджує Росію.** Такі результати доволі оптимістичні щодо розвитку саме інклюзивного підходу до української нації.

Q: Чи належить до української нації людина, яка є громадянином України, вважає Україну своєю Батьківщиною, засуджує російську агресію, і при цьому...

■ Безумовно належить
 ■ Скоріше належить
 ■ 50 на 50
 ■ Скоріше або безумовно не належить
 ■ Відмова

Опитування проведене Київським міжнародним інститутом соціології (KMIS) у період з 20 вересня по 3 жовтня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом CATI опитано 2004 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,9% для показників, близьких до 50%; 2,5% для показників, близьких до 25%; 1,7% - для показників, близьких до 10%; 1,3% - для показників, близьких до 5%.

Джерело: KMIS • Створено за допомогою Datawrapper

Водночас очевидними є тонкощі сприйняття, які все-таки впливають на усвідомлення приналежності до української нації. Так, українці зберігають обережність і, незалежно від опису, не більше половини «безумовно» зараховують людину до української нації. Якщо говорити про скоріше або безумовне зарахування, то **61-75% незалежно від регіону, етнічного походження чи мови вважають людину частиною української нації**. Ще близько чверті обирали обережний варіант «50 на 50», тобто, з одного боку, не виключали людину з лав української нації, але, з іншого боку, потребували додаткової інформації для більш певної відповіді.

Якщо говорити про конкретні характеристики, то регіон проживання фактично не відіграє ролі. Для людей-«мешканців Заходу» 69% загалом зараховують їх до української нації, для «мешканців Сходу» – загалом 68% (з них безумовно зараховують, відповідно, 43% і 44%).

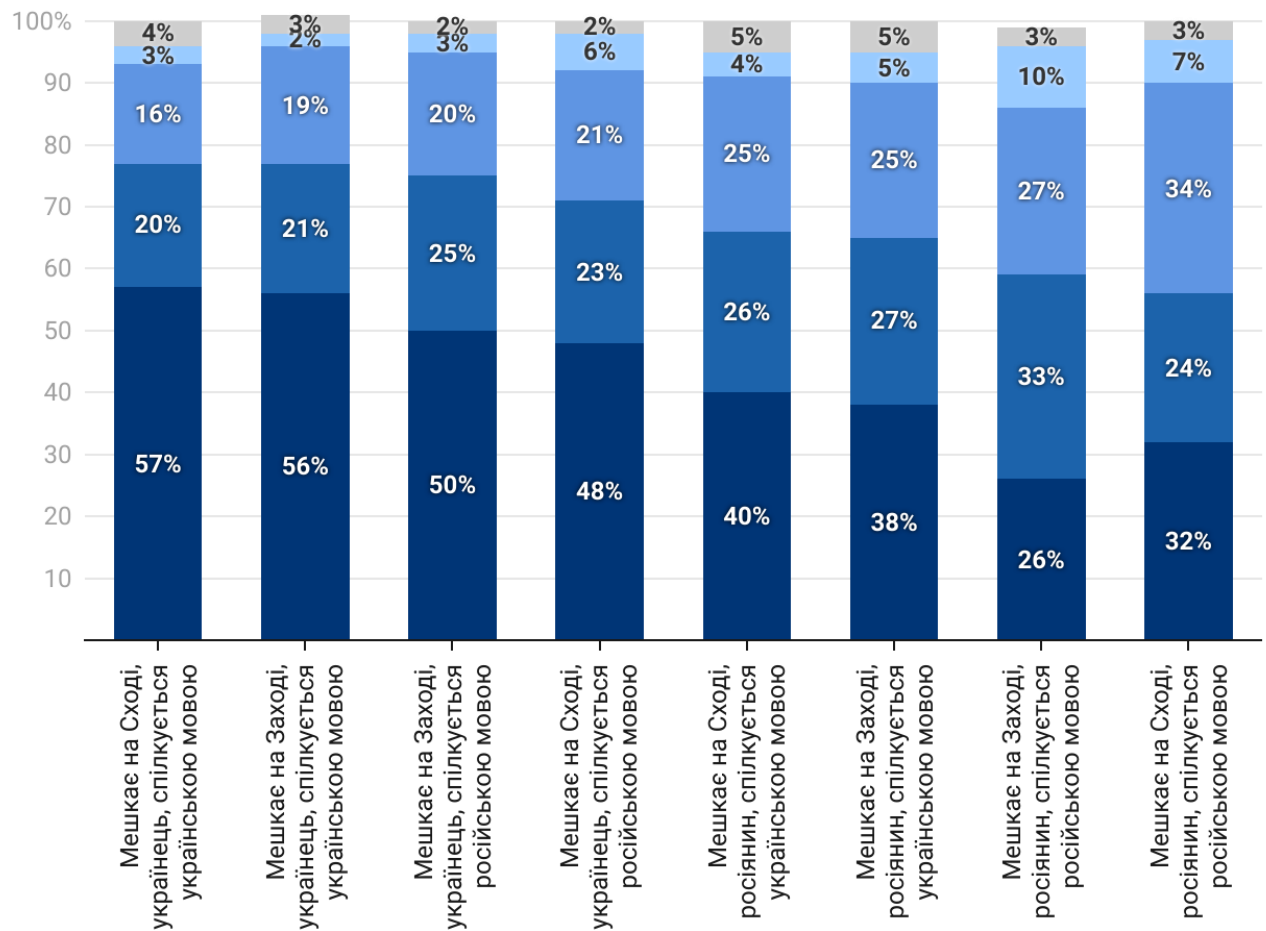
Більш помітні відмінності стосуються етнічного походження і мови спілкування. Так, для людей-«етнічних українців» загалом 75% зараховують їх до української нації, для людей-«етнічних росіян» – загалом 61%. При цьому якщо «етнічних українців» 53% безумовно зараховують до української нації, то «етнічних росіян» безумовно зараховують – 34%. Різниця переважно за рахунок більшої частки тих, хто обирає варіант «50 на 50». Наприклад, частка тих, хто вважає «етнічних росіян» не належними до української нації – лише 6%.

Подібні тенденції (але з меншим «розривом») простежуються щодо мови спілкування вдома. Для «українськомовних» людей 71% зараховують їх до української нації, для «російськомовних» людей – 65%. Якщо порівнювати частку тих, хто безумовно зараховує, то показники, відповідно, 48% і 39%. Знову-таки, різниця переважно за рахунок тих, хто обирає варіант «50 на 50», а, наприклад, «російськомовних» людей лише 7% не вважають належними до української нації.

Нижче на графіку наведено результати для кожного повного опису (всього їх було 8) (треба враховувати, що респондент відповідав лише на 1 опис, тому на кожний опис було 200-250 відповідей і похибка, відповідно, вища). Як можна бачити, незалежно від опису регіону проживання, мови і етнічного походження не більше 10% вважають людину такою, що не належить до української нації. І у випадку всіх описів не менше 56% вважають людину належною до української нації.

Q: Належність до української нації людини, яка є громадянином України, вважає Україну своєю Батьківщиною, засуджує російську агресію, і при цьому...

■ Безумовно належить ■ Скоріше належить ■ 50 на 50 ■ Скоріше або безумовно не належить
■ Відмова

Опитування проведене Київським міжнародним інститутом соціології (KMIS) у період з 20 вересня по 3 жовтня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом CATI опитано 2004 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,9% для показників, близьких до 50%; 2,5% для показників, близьких до 25%; 1,7% - для показників, близьких до 10%; 1,3% - для показників, близьких до 5%.

Джерело: KMIS • Створено за допомогою Datawrapper

Так, відносно найгірша ситуація з російськомовними росіянами на Заході і Сході. Їх, відповідно, 59% і 56% загалом зараховують до української нації (і з них, відповідно, 26% і 32% безумовно вважають такими). Відносно найкраща ситуація – з українськомовними українцями на Заході і Сході. Так, 77% (незалежно від регіону) загалом зараховують до української нації, а безумовно зараховують – відповідно, 57% і 56%.

Таким чином, ми інтерпретуємо результати як те, що **незалежно від регіону, етнічного походження і мови респонденти відкриті до включення людини до української нації, якщо вона любить Україну і засуджує російську агресію.** Водночас від окремих категорій (насамперед це етнічні росіяни, меншою мірою – російськомовні) очікується дещо більших «зусиль», щоб довести, що вони справді є частиною української нації. Або інший варіант трактування – наявність певних характеристик (українське етнічне походження, українська мова) підвищує ймовірність того, що людину «за замовчуванням» вважатимуть належною до української нації.

«Взаємне» сприйняття мешканців Заходу і Сходу, українськомовних і російськомовних українців, етнічних українців і етнічних росіян

І насамкінець ми хотіли би розглянути, наскільки симетричним є сприйняття мешканцями Заходу мешканців Сходу (і навпаки) і як українськомовні українці сприймають російськомовних українців (і навпаки).

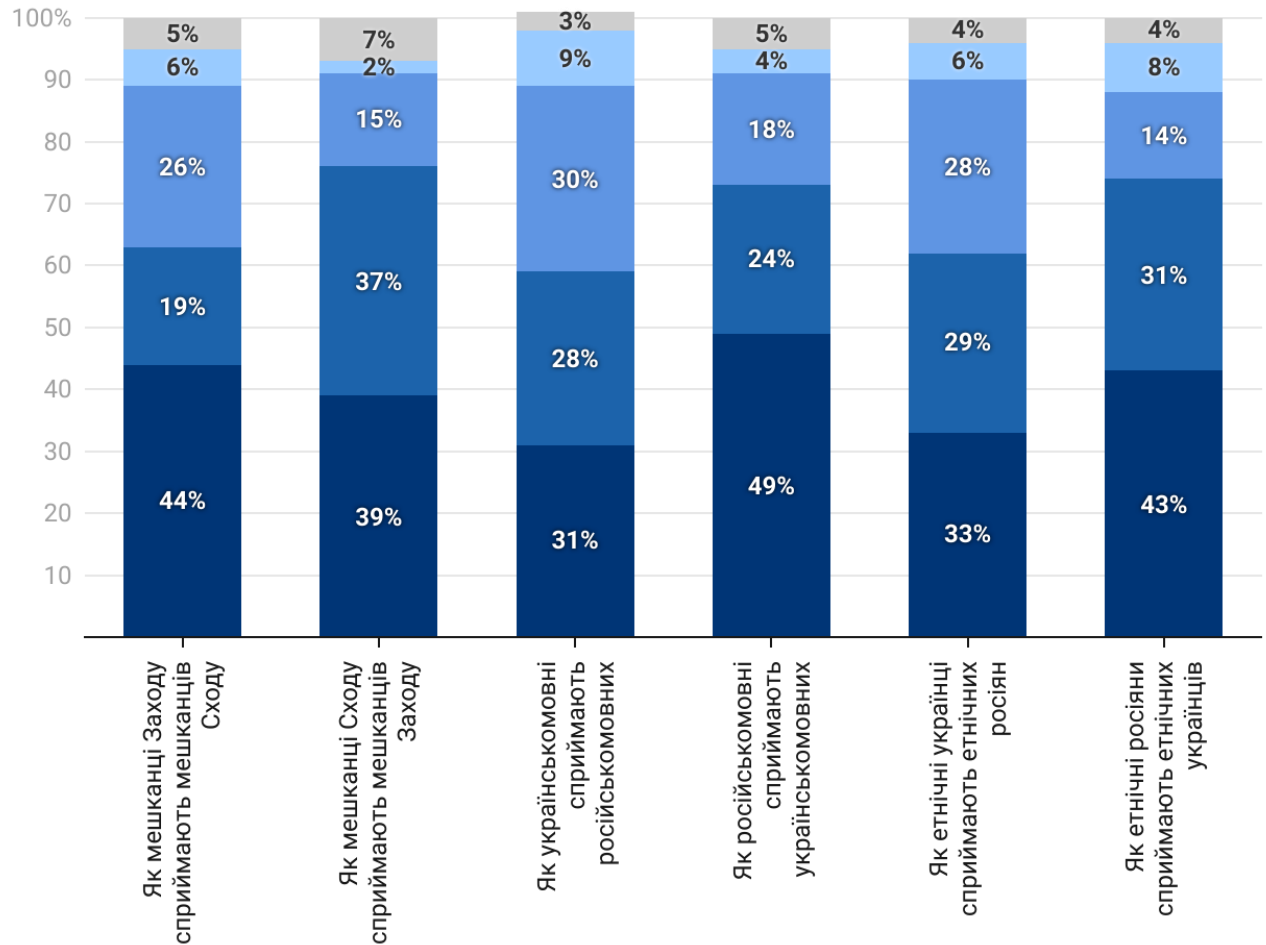
Отже, на графіку нижче наведені результати. Насамперед потрібно наголосити, що **фактично існує «взаємне визнання»: більшість мешканців Заходу вважають мешканців Сходу (які люблять Україну і засуджують Росію) частиною української нації, а більшість мешканців Сходу відчують те саме щодо мешканців Заходу. Серед українськомовних українців більшість вважають російськомовних українців частиною української нації, і навпаки.**

Проте все-таки є важливі відмінності у сприйнятті, особливо щодо мови спілкування та етнічної приналежності. Так, серед російськомовних українців 73% загалом і з них 49% безумовно зараховують українськомовних українців до української нації. Серед українськомовних українців цифри для російськомовних українців схожі – відповідно, 59% і 30%. Різниця переважно за рахунок тих, хто відповів «50 на 50» (так, серед українськомовних українців лише 9% вважають, що російськомовні українці не є частиною української нації).

Подібна тенденція спостерігається і у випадку етнічної приналежності (етнічні українці більш обережні у зарахуванні етнічних росіян до української нації, хоча лише 6% із них виключають етнічних росіян з української нації).

Q: «Взаємне» сприйняття окремих категорій населення (чи належать вони до української нації)

■ Безумовно належить
 ■ Скоріше належить
 ■ 50 на 50
 ■ Скоріше або безумовно не належить
 ■ Відмова

Опитування проведене Київським міжнародним інститутом соціології (KMIS) у період з 20 вересня по 3 жовтня 2024 року на територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії. Методом CATI опитано 2004 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,9% для показників, близьких до 50%; 2,5% для показників, близьких до 25%; 1,7% - для показників, близьких до 10%; 1,3% - для показників, близьких до 5%.

Джерело: KMIS • Створено за допомогою Datawrapper

ТАБЛИЦІ

Результати Всеукраїнського опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова (29 листопада – 14 грудня 2024 року)

1. Ким, на Вашу думку, є більшість людей, які залишилися на тимчасово окупованих територіях? (у %; респонденти могли обрати один варіант відповіді)

Заручниками складних життєвих обставин	41,9
Заручниками Росії	21,6
Пристосуванцями, яким байдуже, хто ними керує	12,8
Пасивними прихильниками ідеології «руського мира» та СРСР	9,5
Зрадниками, заколотниками, які підтримали збройну агресію Росії	4,4
Інше	2,0
Важко відповісти	7,8

1.1 Розподіл за макрорегіоном проживання до повномасштабного вторгнення (n=1518; у %; респонденти могли обрати один варіант відповіді)

	Захід	Центр	Південь	Схід
Заручниками складних життєвих обставин	29,7	40,7	57,5	50,9
Заручниками Росії	17,3	26,3	29,6	13,5
Пристосуванцями, яким байдуже, хто ними керує	20,6	11,3	2,8	11,6
Пасивними прихильниками ідеології «руського мира» та СРСР	15,7	7,3	7,3	7,2
Зрадниками, заколотниками, які підтримали збройну агресію Росії	7,6	4,0	0,0	3,5
Інше	2,0	1,5	1,1	3,5
Важко відповісти	7,1	8,9	1,7	9,8

1.2 Розподіл за наявністю близьких, які брали участь у військових діях під час російсько-української війни (n=1518; у %; респонденти могли обрати один варіант відповіді)

	Є близькі, які воювали	Немає близьких, які воювали
Заручниками складних життєвих обставин	39,4	47,2
Заручниками Росії	23,4	17,7
Пристосуванцями, яким байдуже, хто ними керує	13,9	10,5
Пасивними прихильниками ідеології «руського мира» та СРСР	9,6	9,3
Зрадниками, заколотниками, які підтримали збройну агресію Росії	4,8	3,3
Інше	1,5	3,3
Важко відповісти	7,4	8,7

1.3 Розподіл за наявністю близьких, які наразі проживають на тимчасово окупованих територіях України (n=1425; у %; респонденти могли обрати один варіант відповіді)

	Є близькі з ТОТ	Немає близьких з ТОТ
Заручниками складних життєвих обставин	47,3	40,2
Заручниками Росії	19,2	22,3
Пристосуванцями, яким байдуже, хто ними керує	10,9	13,5
Пасивними прихильниками ідеології «руського мира» та СРСР	8,3	9,9
Зрадниками, заколотниками, які підтримали збройну агресію Росії	5,7	4,0
Інше	1,0	2,1
Важко відповісти	7,6	8,0

2. У разі відкриття кордону для всіх категорій населення, чи хотіли б Ви виїхати в іншу країну для постійного проживання? (у %; респонденти могли обрати один варіант відповіді)

Так	9,0
Скоріше так	11,7
Скоріше ні	20,7
Ні	49,3
Важко відповісти	9,3

2.1 Розподіл за статтю респондентів (n=1518; у %; респонденти могли обрати один варіант відповіді)

	Чоловіки	Жінки
Так	24,7	17,4
Ні	66,1	73,4
Важко відповісти	9,2	9,2

2.2 Розподіл за віком респондентів (n=1518; у %; респонденти могли обрати один варіант відповіді)

	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60+ років
Так	33,4	27,4	23,0	16,0	9,8
Ні	54,1	60,5	64,4	75,2	86,5
Важко відповісти	12,5	12,1	12,6	8,8	3,7

2.3 Розподіл за макрорегіоном проживання до повномасштабного вторгнення (n=1518; у %; респонденти могли обрати один варіант відповіді)

	Захід	Центр	Південь	Схід
Так	23,0	19,0	11,6	26,5
Ні	69,4	73,2	76,1	61,1
Важко відповісти	7,6	7,8	12,3	12,4

3. Чому б Ви хотіли виїхати? Оберіть всі варіанти, які відповідають Вашим поглядам (n=311; % респондентів, які хотіли би виїхати в іншу країну для постійного проживання у разі відкриття кордону для всіх категорій населення; респонденти могли обрати декілька варіантів відповіді)

Бажання вивезти з країни рідних, які від мене залежать	22,9
Відсутність можливостей для розвитку	30,5
Відсутність побутових умов	3,9
Відсутність якісного лікування наявних у мене захворювань	5,7
Для возз'єднання з рідними, які вже виїхали	26,2
Загроза здоров'ю та життю внаслідок ведення бойових дій	28,6
Недостатня соціальна підтримка з боку держави	28,6
Обмеження конституційних прав і свобод	14,8
Окупація Росією мого населеного пункту	7,8
Через неможливість знайти роботу відповідно до моїх вимог	20,6
Жодне з переліченого	3,6
Важко відповісти	3,6

Ким Ви себе перш за все вважаєте?

(Формулювання Інституту соціології НАН України. У 1992-2021 збір даних здійснювався Інститутом соціології НАН України. У 2022-2024 збір даних здійснений у власних опитуваннях КМІС та на замовлення Інституту соціології НАН України)

Середнє у вказані роки

	1992-1993	2000-2004	2005-2013	2014-2021	2022-2024
Мешканцем села, району чи міста, в якому Ви живете	25	31	27	22	7
Мешканцем регіону (області чи кількох областей), де Ви живете	8	7	7	6	2
Громадянином України	42	40	51	60	80
Представником свого етносу, нації	---	3	2	3	3
Громадянином колишнього Радянського Союзу	14	13	8	4	1
Громадянином Європи	3	2	1	1	2
Громадянином світу	5	4	3	3	3
Інше	2	1	1	1	1
Не відповіли	1	0	0	0	1

Результати дослідження порівняно з попередніми опитуваннями

(Результати соціологічного опитування, що проводилося соціологічною службою Центру Разумкова з 6 по 12 червня 2024 року)
Дані в таблицях наведені у відсотках

Наскільки Ви пишаєтесь тим, що Ви громадянин України? % серед опитаних, які мають українське громадянство

	Січень-лютий 2000р.	Лютий-березень 2010р	Грудень 2015 року	Травень 2023р.	Червень 2024р.
Дуже пишаюся	22,6	22,4	28,7	70,7	58,8
Скоріше пишаюся, ніж ні	39,8	39,4	39,7	23,3	32,6
Не дуже пишаюся	25,2	23,4	17,2	3,7	5,1
Зовсім не пишаюся	8,0	9,0	5,8	0,5	1,0
Важко відповісти	4,4	5,8	8,6	1,9	2,5

Як Ви ставитесь до наведених атрибутів незалежної Української держави?

	Пишаюся цим	Ставлюся позитивно	Ставлюся негативно	Ставлюся негативно і хотів би змінити	Важо відповісти
Прапор України (синьо-жовтий)					
<i>Серпень 2011р.</i>	26,3	66,8	2,3	2,5	2,0
<i>Серпень 2012р.</i>	37,9	56,2	1,2	1,1	3,6
<i>Грудень 2015р.</i>	47,9	43,2	2,6	1,5	4,9
<i>Травень 2023р.</i>	74,9	22,7	0,6	0,8	1,0
<i>Червень 2024р.</i>	64,1	31,7	0,7	1,6	1,9
Герб України (Тризуб)					
<i>Серпень 2011р.</i>	24,9	64,8	3,8	2,8	3,7
<i>Серпень 2012р.</i>	29,9	57,6	3,6	3,4	5,4
<i>Грудень 2015р.</i>	46,0	44,0	3,2	1,6	5,2
<i>Травень 2023р.</i>	74,4	23,4	0,6	0,4	1,2
<i>Червень 2024р.</i>	63,5	33,0	0,7	0,5	2,1
Гімн України («Ще не вмерла України і слава, і воля»)					
<i>Серпень 2011р.</i>	22,5	53,9	5,9	12,2	5,5
<i>Серпень 2012р.</i>	30,1	52,2	5,7	6,7	5,3
<i>Грудень 2015р.</i>	44,5	39,3	4,8	6,2	5,3
<i>Травень 2023р.</i>	68,9	23,4	2,0	3,6	2,0
<i>Червень 2024р.</i>	60,9	29,5	2,1	4,6	2,8
Українська гривня (грошова одиниця)					
<i>Серпень 2011р.</i>	18,6	70,0	3,8	3,4	4,2
<i>Серпень 2012р.</i>	22,8	67,0	3,4	2,0	4,8
<i>Грудень 2015р.</i>	34,2	47,9	5,9	4,4	7,7
<i>Травень 2023р.</i>	57,4	35,6	2,3	1,2	3,5
<i>Червень 2024р.</i>	50,7	41,4	2,2	0,9	4,9
Державна мова (українська)					

<i>Серпень 2011р.</i>	31,8	60,5	2,4	2,6	2,6
<i>Серпень 2012р.</i>	35,8	54,7	2,0	3,1	4,5
<i>Грудень 2015р.</i>	48,7	42,8	2,8	0,9	4,8
<i>Травень 2023р.</i>	74,4	23,5	0,6	0,3	1,1
<i>Червень 2024р.</i>	64,7	30,7	1,0	0,6	2,9

Як би Ви оцінили Ваш рівень володіння українською мовою?

	Травень 2006р.	Грудень 2013р.	Грудень 2015р.	Травень 2023 р.	Червень 2024р.
Вільно володію	57,6	63,2	65,1	68,6	69,5
Мого рівня володіння українською мовою достатньо для спілкування на побутовому рівні, проте мені важко говорити нею на спеціальні теми	33,4	32,2	28,4	27,7	27,1
Я погано розумію українську мову, для мене проблема спілкуватися нею	6,9	4,0	4,4	2,2	2,2
Взагалі не розумію українську мову	0,8	0,3	0,4	0,6	0,5
Важко відповісти	1,4	0,3	1,5	0,9	0,7

Яка мова для Вас є рідною?

	Травень 2006р.	Грудень 2013р.	Грудень 2015р.	Березень 2017р.	Травень 2023 р	Червень 2024р.
Українська	52,0	48,3	59,9	67,7	77,8	78,4
Російська	30,7	26,2	15,1	13,8	5,2	6,4
І українська, і російська однаковою мірою	15,6	23,2	22,1	17,4	15,7	13,1
Інша мова	1,1	2,0	2,1	0,7	0,8	1,0
Важко відповісти	0,5	0,3	0,7	0,4	0,5	1,2

Якою мовою Ви в основному розмовляєте вдома?

	Травень 2006 року	Грудень 2015р.	Травень 2023р.	Червень 2024р.
Українською	39,3	44,5	60,1	63,8
Переважно українською	6,7	5,3	7,7	6,7
Іноді українською, іноді російською	14,7	24,7	22,4	17,8
Переважно російською	9,5	11,1	4,1	5,4
Російською	28,1	12,6	5,2	5,6
Іншою мовою	1,0	1,4	0,3	0,5
Важко відповісти	0,8	0,5	0,3	0,4

Якою мовою Ви спілкуєтесь за межами Вашого дому, сім'ї (на роботі, навчанні і т.ін.)?

	Грудень 2015р.	Травень 2023р.	Червень 2024р.
Українською	40,3	54,8	63,3
Переважно українською	5,8	10,1	8,3
Іноді українською, іноді російською	28,9	25,9	19,9
Переважно російською	11,4	4,5	3,8
Російською	12,3	3,2	3,8
Іншою мовою	0,8	0,4	0,4
Важко відповісти	0,5	1,1	0,5

Якою мовою більш престижно розмовляти серед Ваших друзів і колег по роботі чи навчанню?

	Грудень 2015р.	Травень 2023р.	Червень 2024р.
Українською	43,2	73,8	75,5
Російською	21,5	9,4	6,1
Англійською	1,1	0,3	0,7
Іншою мовою	0,5	0,2	0,3
Байдуже якою	29,0	12,6	15,9
Важко відповісти	4,6	3,7	1,5

Сприйняття належності до української нації

(КМІС, вересень-жовтень 2024 року)

Формулювання запитання: Існують різні думки, кого слід вважати належним до української нації, а кого – ні. Зараз я зачитаю Вам опис людини, а Ви скажіть, така людина, на Вашу думку, безумовно належить, скоріше належить, 50 на 50 / важко сказати напевно, скоріше не належить чи безумовно не належить до української нації?

ДЛЯ ВСІХ РЕСПОНДЕНТІВ: Ця людина є громадянином України, вважає Україну своєю Батьківщиною, засуджує російську агресію. При цьому ця людина ...

РАНДОМІЗАЦІЯ ПОРЯДКУ: проживає / є за етнічним походженням / переважно спілкується
РАНДОМІЗАЦІЯ ВСЕРЕДИНІ ВИМІРУ:
проживає: на Заході України / на Сході України
є за етнічним походженням: українцем / росіянином
переважно спілкується вдома: українською мовою / російською мовою

КОЖНОМУ РЕСПОНДЕНТУ ЗАЧИТУЄТЬСЯ ЛИШЕ 1 ОПИС. ПРИКЛАД:

Ця людина є громадянином України, вважає Україну своєю Батьківщиною, засуджує російську агресію. При цьому ця людина переважно спілкується російською мовою, є за етнічним походженням українцем, проживає на Сході України.

Шкала:

Безумовно належить до української нації	1
Скоріше належить до української нації	2
50 на 50 / важко сказати напевно	3
Скоріше не належить до української нації	4
Безумовно не належить до української нації	5
ВІДМОВА ВІДПОВІДАТИ (НЕ ЗАЧИТУВАТИ)	6

Таблиця 1. Чи належить до української нації людина, яка є громадянином України, вважає Україну своєю Батьківщиною, засуджує російську агресію, і при цьому...

	Проживає на...		За етнічним походженням...		Удома переважно спілкується...	
	Заході	Сході	Українцем	Росіянином	Українською	Російською
Безумовно належить	43	44	53	34	48	39
Скоріше належить	27	23	22	28	23	27
50 на 50	23	24	19	28	21	26
Скоріше або безумовно не належить	5	5	4	6	3	7
Відмова	3	3	3	4	4	2

Таблиця 2. Належність до української нації людини, яка є громадянином України, вважає Україну своєю Батьківщиною, засуджує російську агресію, і при цьому...

	Мешкає на Сході, українець, спілкується українською мовою	Мешкає на Заході, українець, спілкується українською мовою	Мешкає на Заході, українець, спілкується російською мовою	Мешкає на Сході, українець, спілкується російською мовою	Мешкає на Сході, росіянин, спілкується українською мовою	Мешкає на Заході, росіянин, спілкується українською мовою	Мешкає на Заході, росіянин, спілкується російською мовою	Мешкає на Сході, росіянин, спілкується російською мовою
Безумовно належить	57	56	50	48	40	38	26	32
Скоріше належить	20	21	25	23	26	27	33	24
50 на 50	16	19	20	21	25	25	27	34
Скоріше або безумовно не належить	3	2	3	6	4	5	10	7
Відмова	4	3	2	2	5	5	3	3

Таблиця 3. «Взаємне» сприйняття окремих категорій населення (чи належать вони до української нації)

	Як мешканці Заходу сприймають мешканців Сходу	Як мешканці Сходу сприймають мешканців Заходу	Як українськомовні сприймають російськомовних	Як російськомовні сприймають українськомовних	Як етнічні українці сприймають етнічних росіян	Як етнічні росіяни сприймають етнічних українців
Безумовно належить	44	39	31	49	33	43
Скоріше належить	19	37	28	24	29	31
50 на 50	26	15	30	18	28	14
Скоріше або безумовно не належить	6	2	9	4	6	8
Відмова	5	7	3	5	4	4